వేదాంతి

అరవిచ్చిన జాజీ మల్లెల పందిరి సమీపమున మత్తునెక్కించే మలయ పవనుని చిరు కెరటాల మధుర స్పర్శలలో, ముత్యాల ముగ్గులు పోసిన తిన్నియపై రతనాల కంబళిమీద ఆసీనుడైన జీవానందస్వాముల వారిలా ఉపన్యసించారు:

"ఈ ప్రపంచమంతా ఒకనాటకమనీ, మట్టిలోపుట్టి, మట్టిలో పెరిగి, మట్టిలో లీనమయ్యే మానవులు తోలుబొమ్మలనీ ఎముకల ప్రోవులనీ, మాంసపు ముద్దలనీ అంటారు. ఈ విధంగా వైరాగ్య మంకురించే దశ ఒకటుంది, ఆదశలో సహజంగా మానవుడు ఉడిగిపోయి ఉంటాడు. కాటికి కాళ్లు చాచుకొని ఉంటాడు. నేనిప్పు డాదశలోనే ఉన్నాను. ఐనా హృదయం విప్పి చెప్పాలంటే ఆ వైరాగ్యం నా హృదయం నుండి తొలగిపోయింది రాగలత అంకురించింది. ఇది మీకు ఆశ్చర్యంగా ఉంటుంది ఎన్నో వేదాంత వ్యాసాలు వ్రాసిన నాలో వేదాంతం నాటుకపోయిందనీ, నేనొక మహా యోగినైపోయానని నావద్ద ఉపదేశాలు పొందాలని వచ్చిన పిచ్చివారికి నేనొక పిచ్చివాడనై ఏదో ఉపదేశించాను, అసలు విషయం చెబుతాను."

ఒక్క త్రుటికాలం ఆయన ఆగిపోయాడు. అనర్గళంగా స్రవిస్తున్న సెలయేరు అడ్డుపడ్డ చిన్నగుట్టను తప్పుకొని ఏ వంద గజాల పల్లంలోనికో జలపాతంలా దుముకబోతున్నట్టు కన్పించింది, ఆ జలపాతమే.... అలాంటి గలగలా రావమే ప్రారంభమైంది.

"వివాహం జీవితంలో ఒక మధురఘట్టంఅంటారు, పనస తొనల కన్న, పంచదార కన్న ప్రణయంలోని మధురం అతీతమైన హాయిని కల్గిస్తుందన్నారు, అలాంటి మధురానుభూతికోసం నేనూ ప్రయత్నించే వయస్సు వచ్చింది, అప్పుడు

సౌభాగ్యం మా ఇంటికి ఉత్తరం నాలుగో ఇంటిలో ఉండేది, రోజూ ఆ దారిలో పోతున్నప్పుడు ఆరుసార్లు ఆమె తప్పక కన్పిస్తుందేది నా కామె మీద మనసు పడిన మాట వాస్తవం. ఆమె నన్ను అభిమానించిందో లేదో తెలియదు. తెలుసు కొనే విధానమే నాకు తెలియకపోయింది, నే నా విషయంలో చాలా పిరికివాణ్ణని ఇప్పుడూ ఒప్పుకుంటున్నాను. అసలు విషయం తెలుసుకోవాలంటే చీటీముక్క వ్రాసినా సరిపోయేది, లేదా ఏ మూడో మనిషి చేతనో కబురంపించినా తేలిపోయేది. అలా తెలుసుకోవడం తప్పుగాదనుకొన్నాను కానీ ధైర్యం లేకపోయింది; మా ట్లాడే అవకాశాలు కల్గినా మాట్లాడి యెరుగం; ఆమె నాకంటే అధైర్యస్థురాలను కొంటాను; కానీ ఆ ఊళ్లో మా చూపులను పసికట్టినవారు ప్రచారం చేశారు; ఆమెను నేను ప్రేమించానని; నే నామెను ప్రేమించానని ఇద్దరూ చేతిలో చేయి వేసుకొని ప్రమాణాలు చేసుకొన్నామని; పెళ్లి చేసుకోబోతున్నామని...."

వెన్నెలలో వెండి తీగల్లా మెరిసి పోతున్న గడ్డాన్ని దువ్వుకొని దిండుమీద మరో దిండు వేసి దానిపై మోచేతిని ఊనుకొని ఆచేతి అరచేతికి తలనాన్చి మళ్లీ తన ప్రసంగాన్ని కొనసాగించా డాయన.

"ఈలాంటి ప్రచారం ఆశ్చర్యం కల్గించినా వినడానికి చాలా ఉత్సాహం గానూ; సరదాగానూ ఉండేది. ఒక్కసారి గర్వంతో గంతులువేసేవాణ్ణి ప్రేమించి పెళ్ళిచేసుకోవడమన్న దొక క్రొత్త విధానంగా మన సంఘం ప్రచారంచేస్తున్న రోజు లవి. కులంలో గానీ; గుణంలోగానీ; రూపములోగానీ ఏలాంటి లోపమూలేని విద్యావంతురాలైన వధువును నిర్ణయించినా నేను ప్రేమించిగానీ పెళ్ళియాడననే యువకులు అసంఖ్యాకంగా కన్పించిన రోజులవి, అసలు తల్లి దండ్రులు కుదిర్చిన ఏసంబంధమైనా అది పాతవిధానమనీ; ఆ నిర్ణయాన్ని వ్యతిరేకించి వరుడు స్వయంగా నిర్ణయించుకోవడం నాగరికతయనీ అనుకొంటున్న దినాలవి. ఆ ప్రభావంలో నేనూ ఒక కథానాయకుడయ్యాను: సౌభాగ్యము కూడా ఈ ప్రచారము వినిమురిసి పోయినట్టు ఆమె చూపులను బట్టి గ్రహించాను. మా ఇరువురికీ సంబంధించిన విషయాలు చర్చించు కోవడంలో కూడా మా ఇరుగు పొరుగు ఎక్కువ సరదా

చూసేవారు బహుశా వారికా చర్చఎక్కువ వినోదాన్ని గల్గించిందనుకుంటాను. ఆ సమయంలో చాలమంది నన్ను గౌరవించటం ప్రారంభించారు. నన్ను మంచి వాడని చెప్పుకోవడము నా కానందాన్ని కల్గించింది ప్రేమించి పెళ్ళియాడేవారు మహా ఉత్తములనీ సంస్కారవంతులనీ, పరస్త్రీని తల్లి కంటే గౌరవంగా చూస్తారనీ నమ్ముండే మా ఊరికి క్రొత్తగా వచ్చిన మాస్టరు జరమయ్య గారన్నారు. ఆయన అధునిక సాహిత్యాన్ని బాగా ఆకళింపునకు తెచ్చుకొన్నారు· నాకు లెక్కలేనన్ని పాత పత్రిక లిచ్చి. చదివించి పాఠకుడుగానే ఉంచకుండా రచయితగా తయారుచేశాడు· ఆయన సాంగత్యం నన్ను మరీ మంచివాణ్ణి చేసింది.

మా మామయ్య కూతురు చాలా సౌందర్యవతి; ఆమె ఇప్పుడు వితంతువు ఆ రోజుల్లో ఎంతో చనువుగా ఉన్న ఆమె నాతో మాట్లాడ్డం మానివేసింది. ఆమె తండ్రిగారు చిన్న పంచాయతీ చేశారు పెళ్ళి విషయంలో. సౌభాగ్యను ప్రేమించాననే విషయము చర్చకు వచ్చింది· జరమయ్య వంటి స్నేహితుడు నాతో సంప్రదించకనే మా మామయ్యగారికి నా పట్టు ఏలాంటిదో విశదీకరించారు. నేను సౌభాగ్యాన్ని తప్ప ఇతరులను పెళ్లియాడబోననీ, ఒక సమయం సౌభాగ్యం ఎవరినైనా పెళ్ళి చేసుకోవడం జరిగితే తక్షణం ఆత్మహత్య చేసుకొంటాననీ ఏ దురదృష్టం చేతనో బ్రతికి ఉండడం సంభవిస్తే ఆజన్మాంతం బ్రహ్మచారిగా ఉంటాననీ మా మామయ్యకు గట్టిగా చెప్పాను.

నిజానికి నాకు మా మామయ్యకూతురి మీద ఏలాంటి ద్వేషమూ లేదు. నలుగురూ దబాయించి ఉంటే నేనామెనే పెళ్ళి చేసుకొనే వాడినేమో! కాని నన్ను ఎవ్వరూ నిర్బంధించ లేదు నేను ప్రక్కగదిలో ఉండగానే మా మామయ్య, మా నాన్నగారూ నన్ను పిలిపించి అడుగుతారనుకొన్నాను. వారలాచేయలేదు. నా వద్దకు జరమయ్య గారినీ మరిద్దరు మిత్రులనూ రాయబారం పంపారు. వారిలో ఒకాయన మా మామయ్యగారి కుమార్తెనే పెళ్ళియాడమని గట్టిగా చెబుతుంటే

మరోమిత్రుడు ఆయనకు సమాధానమిస్తూ ప్రేమంటే ఏమిటో విశదీకరిస్తుంటే, జరమయ్యగారు ఆ మధ్యవర్తులలో మధ్యవర్తిత్వం వహించి నేను సౌభాగ్యాన్నే పరిణయమాడదలచానని ఆ పరిణయం అతి పవిత్రవంతమైనదనీ. ఆత్మ సంబంధమైనదని, ఆదర్శయుతమైందని నిర్ణయం చేశాప

కొమ్ములు తిరిగిన పండితుల గోష్ఠికి తీసిపోని ఆ రసవత్తరమైన చర్చను తన్మయుడై వింటూ నేను బెల్లం కొట్టిన రాయిలా ఉండి పోయాను. నిర్ణయం చెవిని వేయగానే మా మామయ్యగారు ఇంటిలో మంచి నీళ్ల కూడా ముట్టుకోక వెళ్ళి పోయారు.

నా మిత్రులాయనను ఒక జంతువు క్రింద జమకట్టి తీవ్రంగా విమర్శిస్తూ నా త్యాగాన్ని ఘనంగా ప్రశంసించారు, మామామ కుమార్తెకు వైభవంగా నా కంటే ఏ యోగ్యతలోనూ తీసిపోని ఒక యువకుని కిచ్చి పెళ్ళి చేశారు ఆ పెళ్లికి నన్ను ఆహ్వానించలేదు, నేను వెళ్ళనూలేదు. ఈ ముఖ్యమైన సంఘటన జరిగాక,

సౌభాగ్యను నేను పెళ్ళియాడ్డం ఖాయమని బుజువైపోయింది. నేనొక మహత్తరమైన అగ్ని పరీక్షకు ఆగి నిలిచి జయించినట్లు పరిగణింప బడ్డాను. సాటియువకులలో నేను సానబెట్టిన రత్నాన్ననీ, పుటం పెట్టి వెలికి తీసిన బంగారాన్నని అనిపించు కొన్నాను "ప్రేమ సముద్రంలో ప్రళయ తుఫాను విజృంభించడం సహజం. ఆగాలి వానలో మీ పవిత్రమైన అనురాగాల పడవ బ్రద్దలు కాక నిలిచినందుకు నేనమితానందాన్ని ప్రకటిస్తున్నాను" అని వ్రాశాడొక కాలేజి స్టూడెంటు."

వంద వంకరలు తిరుగుతూ సాగిన సెలయేరు ఉన్నట్టుండి ముక్కుకు సూటిగా నడిచినట్టు చటుక్కున లేచి చక్కగా కూర్చుని తీవిగా ఉపన్యసించ డానికి మొదలు పెట్టాడాయన.

"ఉన్నట్టుండి ఒకనాటి మధ్యాహ్నం మూడు గంటలకు సౌభాగ్య ఇంటి ముందొక జట్కా ఆగింది చూశాను. ఎవరో చుట్టాలను కొన్నాను ఆ చుట్టాలు ప్రొద్దు పోయినా పోలేదు ఆ సాయంకాలం సౌభాగ్య కన్పించలేదు ఆ రాత్రి పదకొండు గంటలకు మంచంపై నిద్రిస్తున్న నన్ను జరమయ్య వచ్చి లేపాడు. అప్పుడే గాఢంగా పట్టిన నిద్రనుండి లేచి తూలుతూ కూచున్నాను. "ఏమిటీ ఘోరం? రేపు పదేనో తారీఖున సౌభాగ్యకు పెళ్ళట వరుడు కంచిలో వర్తకుడట, ఇప్పుడేం చేద్దాం?" అన్నాడు, ఉలిక్కి పడ్డాను. నిద్ర మత్తువదిలింది లేచి నిలుచున్నాను. మళ్ళీ కూచున్నాను, మళ్ళీ నిలుచున్నాను.

'ఈ పెళ్ళి జరగడానికి వీల్లేదు' గర్జించాడు జరమయ్య. "అవును వీల్లేదు, నేనామెను ప్రేమించాను' చిలుక లాగా పలికానను కొంటానా మాటలు.

"రా పోదాం" అన్నాడు జరమయ్య. లేచి ఆయన్ను వెంబడించాను. ఇద్దరం బడిలోకి వెళ్లాము ఆవేళకే అక్కడ అరడజను మంది కాచుకూర్చు న్నారు. అందరూ ఇదే విషయాన్ని చర్చించు కొంటున్నారు.

"అసలు సౌభాగ్య ఎలా ఒప్పుకొంటుంది?" ఆశ్చర్యాన్ని వెలిబుచ్చిందొక గొంతు.

"ఆమెను నిర్బంధించి ఉరి పెడుతున్నారు. ఈ కళ్లలేని సంఘం ఈ లాంటి వాటిని ఎందుకు ఎదిరించ కూడదు! ప్రశ్నించింది మరొక స్వరం.

"ఇలా జరిగేగదా ఎందరో అభాగినులు ఆత్మహత్యలు చేసుకొన్నారు" విని పించిందొక మూల నుండొక విషాద స్వరం.

"ఇంతెందుకు? రేపు రాత్రి టాక్సీమాట్లాడి ఏ గుడికో వెళ్లి ముడిపెట్టు కొనివస్తే సరిపోతుంది" చివరి తీర్మానంగా పలికిం దొక కంఠం.

చివరికే తీర్మానమూ నెగ్గలేదు, చర్చరాత్రి మూడు గంటల వరకూ సాగింది. మూడు రోజులు సౌభాగ్యం ప్రవర్తన చూచి ఆమెతో చర్చించి ఒక నిర్ణయానికి రావాలని మాత్రం అనుకొన్నాము, ఆమెతో ధైర్యం చేసి మాలో ఎవరూ మాట్లాడ లేదు అసలు మాట్లాడే అవకాశమూ దొరకలేదు ఒక ప్రచారం మాత్రం ఉధృతంగా సాగింది. సౌభాగ్యం పెళ్ళికి సుతారామూ ఒప్పుకోవడం లేదనీ. ఆమె అన్నాహారాలు మాని ఏకధారగా ఏడుస్తూ కూచున్నదని.

అసలామె పెళ్ళిలోగానే ఏ గొయ్యిలోనో దిగుతుందని కూడా గుసగుసలు బయలు దేరాయి. నేను ఇల్లు కదలడం మాను కొన్నాను. ఆ వారంలో ఒక్క సారి ఒక నిమిషం సౌభాగ్యం కన్పించింది ఆమెలో ఏమార్పూ నాకు కన్పించ లేదు ఎక్కడో ఒకమూల ముఖంలో ఒక విచారరేఖ అస్పష్టంగా కన్పించింది, అలా కన్పించడం నాభ్రమేమో అనుకొన్నాను ప్రచారాన్ని వింటే ఒకటి రెండు రోజుల్లో ఏదో ప్రళయం జరిగే సూచన కన్పించింది, కథలు, కావ్యాలూ, సిని మాలూ తదితర సాహిత్య కళారంగాలలో కన్పించి నట్టు ఏ అర్ధ రాత్రి సమయం లోనో ఆమె నావద్దకు వస్తుందనీ, నన్ను తట్టి లేపుతుందనీ, ఆలోచన అడుగు తుందనీ, అప్పుడు ఇద్దరమూ కలిసి ఏ అడవినిబట్టియో చల్ మోహన రంగా ఆలా పించు కుంటూ వెళ్ళి పోతామని అనుకుంటూ కలలు గంటూ కలత నిద్రలో ఎండిన మామిడాకుల తోరణాల గలగల లామె గాజుల సవ్వడులుగా గాటిలో కోడెల కుప్పెల ధ్వని తరంగా లామె కాలియందెల రవళిగా భ్రమించాను. ఆలాంటి దేమీ జరగలేదు. పోనీ ఏ రాయబారమో వస్తుందనుకొన్నాను, దౌత్యం వివాహ ఘట్టాల ప్రాతిపదికలని నిరీక్షించాను అదీ జరుగ లేదు. పెళ్ళి నాటి రాత్రి వరుడు ఊళ్లో దిగినపుడు సౌభాగ్య ఏ నడబావిలోనో దిగుతుందని, ఆ ఘోర దృశ్యం చూడ్డంకంటే చావు మేలనీ, ఆలాంటి విషాద పరిణామాలు కలుగరాదనీ దేవుని ప్రార్థించాను; ఏదీ జరుగ లేదు; వివాహం అతివైభవంగా జరిగింది,

ఆ మరునాడు సౌభాగ్యం సంపదకు ఆశపడిందని; ప్రేమికుని వంచించినదని నా ముందు చాల మంది అన్నారు; ఆమెను తీవ్రంగా నిరసించారు; ఆ నెలరోజు

లూమా తల్లి తండ్రులు నా వెంట కావలిపెట్టారు నేను విరాగి నయ్యానని ఏ క్షణంలోనో ఆత్మ హత్య చేసుకొంటానని బాగా భయపడ్డారు, నాకు తెలియకనే నేమ గడ్డం పెంచాను. ఆత్మహత్య తప్పిందిగానీ సన్యాసత్వం తప్పలేదు. ఎవరి నోట విన్నానేనిక ఆ జన్మాంతమూ బ్రహ్మచారిననే వాక్కే బ్రహ్మచారినై పోవాలనే దీక్షనాలో ప్రభవించింది. ఏం? విసుగు లేదు కదా? నీకింకా అనుభవంలేదు. ఈ లాంటి విషయాలు నీ కెవరూ చెప్పరనుకుంటాను, నన్ను కలుసుకొన్నప్పటి నుండి నీతో మాట్లాడాలనీ, ఈ చిన్న నాటి విషయాలు చెప్పాలనీ అనుకొన్నాను, నాది చాలా పెద్దకథ పాపపుణ్యాలు చెప్పుకోవడంలో సంతృప్తి కూడా ఉంది. ఏమంటావ్?" అని అయన ఒక్కక్షణం ఆగాడు ఉజ్వలంగా ప్రవహిస్తూ వేయి కెరటాలతో పైకిలేచిన కొండ వాగులాగా కన్పించిన ఆ ప్రసంగంలో అసాంతం మునిగి పోయిన నేను "కానివ్వండి" అన్నాను

"నీవు నిజమైనా అనుకో. అబద్ధమైనా అనుకో బ్రహ్మచర్యం చాలా ప్రమాదమైంది అదొక కఠిన పథ్యం. ఆకలిగొన్న పథికుని ముందు పంచభక్ష్య పరమాన్నాలుంచి నీవు వాటిని చూస్తూ ఉపవసించు అంటే ఆ ప్రయాణికునిస్థితి ఎలా ఉంటుందో అలాగే ఉంటుందనుకో మా ఊళ్లో నాకు వరుస ఉన్న అమ్మాయిలు కొందరుండేవారు. వారు సరదాగా మాట్లాడేవారు. అలాంటి వారు పలకడమే మానుకొన్నారు. ఎవరు చూసినా నన్ను బెదురు చూపులే చూచేవారు. నీకు చెప్పగూడదనుకొన్నా, ఆ రోజుల్లో జరిగిన ముఖ్యమైన సంఘటనలు దాచిపెడితే ఆత్మ వంచనే ఔతుంది ఆ సంఘటనలు తలంచుకొని సిగ్గుపడుతాను నేటికీ ఆత్మ కథలు వ్రాసేవారు, అన్ని మంచి చెడ్డలనూ లిఖించు కొన్నట్టే చెప్పుకొనే వారు గూడా. తాను చేసిన తప్పులను చెప్పుకోవడం మంచిదనుకొంటాను: నన్ను నిర్బంధించి సమాజం బ్రహ్మచారిగా రూపొందించిందా అన్పించేది నాకు. నా మంచి తనం నాకే భరించరానిదై పోయింది, బావా అని పిలువవలసిన మరదళ్లు గూడా అన్నా అనడం అరంభించారు. నేనొక చిన్నస్వాముల

వారినైపోయాను. ప్రతి వెన్నెల రాత్రి నాకొక కాళరాత్రియై పోయింది. ప్రతి మలయ మారుతమూ నాకు ఝంఝూమారుతమై వినిపించింది. ప్రతికోయిలపాటా నాకు మృత్యు దేవత పొలికేకలా అనిపించింది. నవ్వేవిరులు పడగలు విప్పుకొని బుసలు కొట్టే పచ్చినాగులనుకొన్నానంటే నమ్మం. ప్రపంచంలోని మానవులలో స్త్రీ మూర్తిని సృష్టించిన భగవంతుడు వెర్రివాడైనప్పుడే బ్రహ్మచర్యంలో అర్థ ముంటుందనుకొన్నాను కాళీయ ఫణిఫణాగ్రాల గరళాన్నైనా మునివేళ్లతో సులభంగా పిండుకోవచ్చు మండుతున్న భానుగోళాన్నైనా అప్యాయంగా కౌగి లించుకోవచ్చు. బ్రహ్మచర్య వ్రతాన్ని ఆచరించడం మహా క్లిష్టం. అందుకే గౌతముని కంటే వివేకానందుడంటే నా కమిత భక్తి. విశ్వామిత్రుని కథనం వింటే నా కమిత మైన జాలి.

ఆ రోజు నాగాంబ ఇంటికి వెళ్లాను ఆమె పెళ్ళిచేసుకొని నాలుగు మాసాలే ఐంది, ఆ నాటికింకా అత్తగారింటిలో కాపురం పెట్టలేదు మంచి రోజులు రాలే దనీ; ఏవో ఆటంకాలున్నాయని పుట్టింటిలోనే ఉంది. నాగాంబ అప్పుడే కళ్లు తెరుస్తున్న కలువ పువ్వులా నవ్వుతూ ఆహ్వానించింది? నా బలహీనత చరమాంకం లోపడి అటూ ఇటూ రెపరెపలాడే మనస్సును లాగే కళ్లెం తెగిపోయింది. ఒక్క సారి ఆమె వంక చూశాను. నా చూపులోని అర్థం ఆమె గ్రహించింది; ఏదో మాట వరుసకు ఏమని ప్రారంభించాలో తెలియక "ఏమీ లేదు ఏమీ లేదు" అంటూ తత్తరపడ్డ నన్నుచూచి ఆమె నిర్లక్ష్యంగా నవ్వుతూ "మీరంతా ప్రేమించి పెళ్ళియాడేవారుగదా?" అంటూ అందుకొని వేడి వేడిగా సున్నితమైన పదాలతో అవహేళన చేసి వదలిపెట్టింది. నేను తలవంచుకొని చక్కావచ్చి వేశాను చాలా తప్పుచేసి నట్టు బాధపడ్డాను. ఆమె చులకన చేయడం నామేలుకే నన్నట్టు సంతోషించాను, ఇలాంటి సంఘటనలు కాకున్నా మరికొంచెం మోటుపద్ధతిలో ఒకటి రెండు జరిగి వ్రతం చెడకనే తప్పుకోగల్గాను. వాటిని విస్తరించి చెప్పడం అనవసరంకూడా అప్పటినుండి నాలో వైరాగ్యం హెచ్చింది మనసుకు కట్టిన

పగ్గాలను ముడిపెట్టాను. నిరర్థకంగా ఉంటే లాభం లేదని ఒకనాటి రాత్రి ఎవ్వరికీ చెప్పక ఆశ్రమంలో వెళ్ళి చేరి పోయాను.

ఆశ్రమానికి, ఇంటికి భేదం వుంది, ఇంటివద్దపని చేయకున్నా ప్రతి పూటా హాయిగా తిండి పెడుతుండేవారు ఆశ్రమంలో కష్టపడవలసి వచ్చింది. పూల చెట్లకు పగలల్లా నీరుతోడేవాణ్ణి, రాత్రి పూటల్లో అన్నకావడిని తీసుకొని యింటింటా భిక్షం తెచ్చేవాణ్ణి. ఆ పల్లెటూరి రైతాంగానికీ మా పట్ల అమితాసక్తి, ప్రతి యింటా అన్నం పెట్టేవారు, అక్కడ నా వ్రతం జయప్రదంగా సాగినా ఒక్కొక్కసారి భిక్ష వేస్తున్న చేతుల గాజుల గలగలలకు నా ఒళ్ళు పులకరిస్తుండేది, వారి ముఖాలు చూడకూడదనుకున్నా అప్రయత్నంగా తల పైకెత్తేవాణ్ణి, నా కళ్ళు వాని కావనుకొనేవాణ్ణి ఆశ్రమంలో స్వాములవారు నిగ్రహ శక్తిని సమీకరించుకోవా లనేవారు, ఇంద్రియాలు గుర్రాలనీ, వైరాగ్యమనే కళ్ళెంతో వాటిని బంధించి మోక్ష సామ్రాజ్యానికి సూటిగా జీవిత రథాన్ని నడిపించాలనీ, ముందు అన్నిటికంటే కళ్ళను జయించాలనీ

"పై పైన మెరుగులకు
భ్రమవడుచు లొంగేవు
వచ్చి మాంసపు ముద్దరా"

అంటూ తత్వాలతో ఉపదేశించేవారు, ఆ ఉపన్యాసాలు వింటున్న వరకవి తియ్యగా కన్పించేవి, అటునుండి ఇటు తిరిగితే ఇవి ఈ మధుర వీక్షణాలు ఇంకా ఎంతో రుచిగా తోస్తుండేవి

ఒకనాడు వేదాంత మహాసభకు వెడుతున్న గంగాంబకు తోడుగా స్వాముల వారు నన్ను వెళ్ళమన్నారు. గంగాంబ పాతికేళ్ళ వితంతువు, భర్తతాలూకు ఆస్తితో ఆశ్రమం చేరి ఏడాది కావచ్చింది.

మూడు వందల మైళ్ళ ప్రయాణం. గురువాజ్ఞను ధిక్కరించరాదు, సరిగదా ఏ మాత్రమూ అభ్యంతరం కూడా చెప్పరాదు. నా కేదో అనుమానంగా ఉన్నా అంగీకరించాను; ఇద్దరమూ స్వాములవారి పాదలపై బడి సెలవందుకొని బయలుదేరాము. గంగాంబ వ్యక్తిత్వం చాల గొప్పది. ఆమె భర్తతో ఏ సుఖమూ అనుభవించక ముందే తాను బాల్యంలో ఉన్నప్పుడే అతడు చనిపోయాడు ఆ నాటి నుండీ ఆమె కఠినమైన బ్రహ్మచర్యాన్నే అనుభవిస్తోంది. అదెందుకో ఆ ప్రయాణంలో ఆమెకో అనుకోని మార్పువచ్చింది, అత్యంత సన్నిహితత్వంలో ఆమె ఆ కాంక్షను వ్యక్తం చేసింది. స్త్రీ నిజంగానే అబలను కున్నాను, కాని గురువుగారు జ్ఞాపకం వచ్చారు అందుకు తగ్గట్టు మహాసభ కాబట్టి తప్పితే వెళ్ళి ప్రయోజనంలేదు వెళ్ళిమళ్ళీ వస్తున్నప్పుడు ఆలోచించుకో వచ్చునని సంతృప్తి పడ్డాను; నే నివన్నీ స్పష్టంగా చెబుతున్నాను అనుభవంలోని సత్యాలను చెప్పడంలోనే ఉపదేశం సార్థకత చెందుతుంది మంచి చెడ్డల తారతమ్యాలు తెలుస్తాయి ఆశ్చర్యమేమంటే మహాసభలో నన్ను ప్రారంభోపన్యాసం చేయమన్నారు, పెద్ద ఊరేగింపుతో నన్ను తీసుకెళ్ళారు

"అస్ఖలిత బ్రహ్మచారి అఖండ ప్రజ్ఞావంతుడు, ఆధ్యాత్మిక జీవానంద స్వాములు అంటూ నన్ను ఎంతో ఘనంగా పరిచయం చేశారు. వేలాది శ్రోతలు జయజయ నినాదాలు చేశారు నా పరిచయం కోసం వందలాది తహతహలాడారు; నన్నెంతో పునీతుణ్ణిగా, పవిత్రవంతునిగా విశ్వసించి పూజించారు, గౌరవించారు నా ఉపన్యాసము విన్నారు. అప్పటి కప్పుడే నా మూర్తిత్వము మీద; నా వ్యక్తిత్వం మీద ఆశు కవిత్వాలు చెప్పారు; దారిలో నాలో కల్గిన పతనావస్థను తలంచుకొని సిగ్గుపడ్డాను; గంగాంబ కూడా సిగ్గు పడింది నన్నా ప్రాంతాలలో మరో రెండు మాసాలుంచమని స్వాముల వారికి తంతి నిచ్చారు వారనుమతించారు గంగాంబను పంపివేసి నే నక్కడే ఆగిపోయాను"

ఇక్కడికొక ఘట్టం అయిందన్నట్టుగా ఆయన ఉపన్యాసాన్ని ఆపి ఒక్క నిమిషము మౌనము వహించి మొదలు పెట్టాడు.

"ఆ వెనుక నేనే ఒక ఆశ్రమాన్ని నెలకొల్పాను చక్కని వాతావరణం. ఎంతో ప్రశాంతమైన ప్రదేశం బాగా చదివాను. ఆధ్యాత్మిక గ్రంథాలను దాదాపు గాలించి వేశాను మీరూ చూశారుగా నా వ్యాసాలు "జీవుడు దేవుడు" అన్న విషయంపై. ఆత్మ విమర్శ అన్న శీరిక క్రింద నేను వ్రాసిన వ్యాసాలన్నీ హిందీలోకి అనువదించుకొన్నారు ఇంద్రియాలను జయించాను. జయించానని నాలో నేనే ఊని ఊని చెప్పుకొన్నాను. ప్రతి మానవుడూ ఒక బొమ్మగా కన్పించే వాడు మరో దృష్టితో పరమాత్ముడుగా కన్పించే వాడు.

ఒక రోజున తిరువాన్నూరు నుండి ఇద్దరు వచ్చారు నా ఆశ్రమం చూడటానికి. ఆ ఇద్దరూ స్త్రీలే. తల్లీకూతుళ్ళు. ఆ యమ్మాయిలో నన్నాకర్షించింది ఆమె నాశికం నీకు నవ్వు రావచ్చు ననుకొంటాను. యదార్థం చెప్పాలంటే నేనొక కళాకారుణ్ణి చిత్ర కారుణ్ణి. ఆమె ముక్కు ఎంత సూటిగా వున్నదనుకున్నావు! ప్రపంచంలో నేను చాలామంది సౌందర్యవతులను చూశాను, ఎక్కువ అందం కన్నులలో కన్పిస్తుందంటారు. కాని ముక్కు తీరుల్లో ఎంతో మురిపెం ఉంది. ముక్కు అందం లేనిదే ముఖం అందం ఉండదు. ఇంత నిగ్రహశక్తిని సంపాదించిన నేను ఆ క్షణంలో ఓడిపోయాను. ఇప్పటికీ నా కాశ్చర్యంగా ఉందంటే నమ్ము ఆరోజు నుండి చూస్తున్నాను అలాంటి ముఖం తీదు నాకు కన్పించలేదు బహుశా కన్పించదు.

ఆ రాత్రి నేను కేవలం జంతువై పోయాను నాలో పశుప్రవృత్తివిజృంభించింది నా బ్రహ్మచర్యమనే జీవిత నౌకమీద సగర్వంగా రెపరెపలాడుతున్న పతాకం పడిపోయింది. అర్ధరాత్రి నిద్దురపూట అతిధిగా నా ఆశ్రమంలో ఉన్న ఆ సుకుమారి వైపు నడిచాను ఇంతలో నాశిష్యుడే "కమండలం ఇక్కడే వుంది స్వామీ" అంటూ వెంట బడ్డాడు బహుశా ఏ బహిర్భూమికో వెడుతున్నానని అనుకొన్నాడేమో! రెండు నిమిషాలు నిరుత్తరుడైన నన్ను చూచి అతడూ విస్మ

యుడై అర్థంచేసుకొని ఆక్షణంలో నాకు గురువైనాడు అగిపోయాను, అడుగు పెట్టలేదు. ముందుకొక్క అడుగు వేయకుండా వెనుదిరిగాను. ఆ ఉదయం ఆ ఇద్దరూ నాతో అరగంట గీతా పారాయణం చేశారు. ఆమెవంక చివర క్షణం లో చూశాను. ముప్పదేళ్ళుంటాయి, భగవంతుడే నా బోటివారిని పరీక్షించడానికి ఆలాంటి అందగత్తెలను సృష్టించాడేమో! వారు వెడుతామన్నారు. సెలవు పుచ్చుకొన్నారు, ఆ వారం రోజులూ ఆమె మూర్తి నా కనుల ఎదుటే నిలిచి పోయింది. ఆ మాటకు వస్తే ఇప్పుడూ ఆమూర్తి అలానే ఉంది అయినా నేను విజేతను కావాలనే దీక్ష ఉంది. అయ్యాను కూడా కానీ ఈ లాంటి వెన్నెలను చూచినప్పుడు ఈ మల్లెపూలు నవ్వుతున్నప్పుడు ఆశ్రమానికి కలకలలాడే అతిథులు వచ్చినప్పుడు నాలో ఎక్కడో ఇంకా దాగిఉన్న కాంక్షలు పరుగు లెత్తుతాయి. అయినా అరువదేళ్ళు నిండి పోయాయి పండు ముసలినిగదా! బాగా ఎండి పోయాను ఎప్పుడో రాలి పోతాను అంతవరకూ దేవుడు నా దీక్షను కొనసాగిస్తాడు అసలీ విధంగా నిర్బంధ నియమాలతో కోరికలను చంపుకొని వాంఛలను అణచుకోవడం తప్పుగానే కన్పిస్తుంది ఒక్కొక్కసారి సౌభాగ్యం జ్ఞాపకం వస్తుంది ఆమె నలుగురి పిల్లలతో కన్పించిందొకసారి, మా మామ కుమార్తె వితంతు వైనాక బాగా చిక్కి పోయింది. ఆశ్రమంలో ఉంటానని వచ్చింది. వద్దని పంపేశాను. నాగాంబ బాగానే ఉంది నా ఈడువారు చాలా మంది రాలి పోయారు. నేనొక్కణ్ణే ఏ ఆనందమూ లేక నిస్సారంగా బ్రతికాను ఈ బ్రతుకు నిరర్థకమనే అనుకొంటాను, అరువదేళ్ళు ... అబ్బా! ఎలా గడిపాను.... ఇంకో పదేళ్ళు బ్రతికితే చాలను కుంటాను" అన్నారు

"సంసారంలో విరక్తి గల్గినపుడు సన్యాసమైతే బావుండు ననిపించినట్లే సన్యాసంతో విరక్తి పుట్టిన మీకు సంసారమైతే బాగుండు నన్పిస్తుందేమో!" అన్నాను నవ్వుతూ.

"ఏమిటో.....నా కిన్నేళ్లు నిండి ఇంత చదువుండీ, ఇంత అనుభవం పండీ జీవితమంటే అయోమయంగానే కన్పిస్తుంది కదండీ ఏమైనా సంసారం నిలువీత సన్యాసం ఎదురీత " అన్నారు స్వాములువారు.

"తొమ్మిది కావచ్చింది ఆ భగవద్గీత వ్యాఖ్య కొంచెం ఇమ్మనండి· వారం రోజుల్లో పంపుతాను·'' అన్నాను పైకిలేస్తూ

"వారం కాకుంటే నెల రోజుల్లో ఇవ్వండి '' అంటూ లోపలికి వెళ్ళి తెచ్చి యిచ్చారు స్వాములువారు.

వారం గడిచాక భగవద్గీతను పట్టుకెళ్ళాను· స్వాములవారు పూర్ణయాత్రా స్పెషల్లో దేశాటనం వెళ్లారనీ ఆశ్రమంలో చెప్పారు. వారు లేని ఆశ్రమం చిన్న బోయినట్టుంది నందివర్ధనం చెట్టుప్రక్కనున్న నెమిలి దీనంగా కన్పించింది· తోటలో నడయాడుతున్న లేడి చూపుల్లో జాలి తొణికిసలాడుతోంది జాజి పందిరి క్రింద ఊడ్చినట్టు లేదు ముత్యాల ముగ్గులు చెదిరివున్నాయి· రత్నకంబళి కన్పించ లేదు· దిండ్లు ఓమూల ఒదిగి విషాదంగా కూచున్నాయి. నల్ల పిల్లి మ్యావు మ్యావు మని ఏడుస్తోంది. ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే అక్కడి ప్రకృతి రోదించి నట్టు విన్పించింది.

ఆశ్రమాన్ని వదిలి ఇంటికి వచ్చి వేశాను,

ఆరు మాసాలు గడిచాక జలంధర్ స్టాంపుతో ఒక పెద్ద కవరు వచ్చింది జలంధర్ నుండి వ్రాసే స్నేహితులెవరూ లేరు, నాకు స్వాములవారి విషయం జ్ఞాప కానికి రాలేదు,

ఆ లేఖలో ముత్యాలవంటి అక్షరాలతో ఆయన వ్రాశారు,

"ఆత్మ స్వరూపా! పరమాత్మని తేజస్సులో మనం కలిసే ఉన్నాం, అసంతృప్తిగా జీవించడం ఆత్మను వంచించడమే ఔతుంది, ఆత్మవంచన పరమాత్మ వంచనే ఆత్మ సంతృప్తియే పరమాత్మ సంతృప్తి సంసారి స్వర్గద్వారాలలో ప్రవేశించడని ఎక్కడా చెప్పబడలేదు, వితంతు వివాహాలు నిషేధాలని కూడా చెప్పబడలేదు, మీతో ఆరోజు చెప్పిన తిరువాన్కూరు మహిళ ప్రయాగలో కన్పించింది, ఆమెను నేను గుర్తించాను, నన్నామె గుర్తుపట్టింది, ఆమె నాకోసమే మరల దక్షిణాభిముఖమై యాత్ర చేస్తున్నట్టు చెప్పింది, నేనామెకోసమే ఉత్తరాభిముఖుడనైనట్టూ భావించుకొన్నాను; ఆమె తల్లి పండరిపురంలో పరమపదించిందట ఆమె విలపిస్తూ నన్ను కౌగిలించుకొన్నది, నేను ఓదారుస్తూ ఆమెను చేరాదీశాను: బదరీ నాదుకో మేము పరిణయమాడినట్లు ప్రమాణాలు స్వీకరించాము. జీవితంలో ఎప్పుడో ఒకప్పుడు పెళ్ళిచేసికొనే హక్కు నాకూ ఉందనీ మీకు తెలుసు వితంతువును పెళ్ళియాడటం సంస్కారమనుకొనేవారు మా వివాహానికి అభ్యంతరంచెప్పరు. కాగా కొందరు లేదా చాలా మందికూడా ముందు గృహస్థాశ్రమ ధర్మాన్ని నిర్వహించి ఇక ఎటూ వీలులేనపుడు రక్తం చల్లబడ్డపుడు వేదాంతంవైపు మరలి సన్యాసం స్వీకరిస్తారు. నేనలా కాదు యౌవనాన్ని సన్యాసహోమంలో ప్రేల్చివేశాను వృద్ధాప్యంలో సంసార శకటాన్ని లాగటానికి పూనుకున్నాను. ఇవి తారుమారై తలక్రిందులై అత్యంత కష్టాలను కల్గించినా సమర్థతతో నా పాత్రను నిర్వహించాను,

మేము ఆశ్రమానికి వస్తాము స్వాములవారు పెళ్ళిచేసుకొన్నారని మన పరిసరాల వారు వింటే అవహేళన చేస్తారనేభయం నాకులేదు, నా ఆశ్రమం మీద సంపూర్ణమైన హక్కు నాకుంది, ఆ యాశ్రమాన్నే గృహంగా మార్చుకోగలను, మార్చుకొంటాను: గృహస్థాశ్రమ ధర్మం పూర్తియైనాక ఏ యజమానుడైనా అదే గృహాన్ని ఆశ్రమంగా మార్చుకోలేడు గదా! సెలవు.

"జీవానందం"

45

సంతకంలో స్వామి అన్న పదాన్ని ఉద్దేశ పూర్వకంగానే ఆయన తొలిగించారనుకొన్నాను ఆ లేఖ చదివాక వారిలో నాకేమీ తప్పు కన్పించలేదు నిండు కుండలో తొణుకు కన్పించినట్టు, మహాసముద్రంలో కాకి రెట్ట కలిసినట్టు ఆ మూర్తిత్వంలో ఏ లోటూ కన్పించక పోవడం; పైగా సంతోషం; జాలి కలగడం నాకే ఆశ్చర్యంగా ఉంది.

ఆరుమాసాలు గాదు, ఒక దశాబ్దం గడిచింది: ఆయన రానేలేదు ఆశ్రమం నిరాశ్రయమై పోయింది· ఇంతకూ ఆ వృద్ధ వధూవరులేమైనట్టు మళ్ళీ విరాగులయ్యారా? లేక ఒకరినొక రెడబాయకుండా ఏ మంచుకొండల సానువుల్లోనో శాశ్వతంగా విశ్రాంతి ననుభవిస్తున్నారా? ఏమో! ఆయన ఉపన్యాసం మరువరానిది: ఆయన శుభలేఖ విస్మరింప వీలుగానిది. ఈ రెండూ యదార్థ జీవితాన్ని చూపే రెండు దర్పణాలు;